

Bijlage 1 bij Kamerbrief “*Slim investeren in LLO*”

Afdoening moties en toezeggingen STAP-budget

Met het beëindigen van de STAP-regeling zijn eerder in gang gezette verbeteringen niet meer van toepassing. Dit heeft ook gevolgen voor alle aan het STAP-budget gerelateerde moties en toezeggingen.

- de doorontwikkeling van de regeling is stopgezet, waardoor de motie-Palland¹ over het bundelen van financieringsbronnen niet meer tot uitvoering is gekomen.
- Dat geldt ook voor de oproep vanuit de Kamer om het STAP-budget gericht in te zetten voor maatschappelijk cruciale sectoren, die voorzien was voor de doorontwikkeling². Deze oproep is echter wel voortgezet met de motie-Van der Lee en zal tot uitdrukking komen in de nieuwe regeling zoals hiervoor is toegelicht. De ministers van SZW en van PVO zouden uw Kamer nader informeren over de prioritering van de doorontwikkeling en de maatregelen om misbruik en oneigenlijk gebruik tegen te gaan.³ Met het stopzetten van de regeling is van de doorontwikkeling enkel het aanvragen van STAP-budget voor vervolgjaren van meerjarige scholing voortgezet; vanaf het juni-tijdvak is dit mogelijk gemaakt. Het aanscherpen van de regeling heeft prioriteit gekregen.
- De toezegging in de Kamerbrief van 28 november 2022 om u te informeren over de uitkomst en verdere aanpak van de prijsontwikkelingen van aangeboden opleidingen van het STAP-budget is deels afgedaan in de brief d.d. 13 juni 2023 over de afronding van het STAP-budget. Vanwege het besluit met STAP-budget te stoppen, zijn verder geen onderzoeken of maatregelen meer gestart naar de prijsaspecten van de opleidingen.

Dat STAP-budget voor iedereen met een band met de Nederlandse arbeidsmarkt beschikbaar was, is nog extra benadrukt richting VNG in najaar 2022. Dit hadden we toegezegd nadat we er door uw Kamer op gewezen ben dat sommige gemeenten van hun bijstandspopulatie toestemming vereisten wanneer zij STAP-budget wilde aanvragen.⁴ De verplichting vanuit de Participatiewet om beschikbaar te zijn voor de arbeidsmarkt kan soms wringen met het volgen van een opleiding door bijstandsgerechtigden. Terwijl scholing juist een aanmoediging kan zijn voor deelname aan de arbeidsmarkt. Daarom hebben we bij de VNG opgeroepen tot maatwerk zodat een goede oplossing voor beide partijen gevonden kan worden.

Bevindingen tussenevaluaties van de ‘Nederland leert door’-regelingen

In het kader van het steun- en herstelpakket ter bestrijding van de economische gevolgen van de Coronacrisis is NL leert door geïntroduceerd om scholing en ontwikkeling te stimuleren. Dit programma bestond uit drie subsidieregelingen: ontwikkeladviezen, scholing en sectoraal maatwerk. Deze regelingen zijn onderzocht op doelmatigheid en effectiviteit, waarbij twee tussenrapportages en de eindevaluatie inmiddels zijn opgeleverd. In vervolg op de toezegging van de minister van SZW in de brief van 16 november 2020 delen wij de uitkomsten van de evaluatie met uw Kamer. Deze zijn als bijlages bij de brief gevoegd.

Uit de rapportages blijkt dat zo’n 67 procent van de ondervraagden de *ontwikkeladviezen* een meerwaarde vindt voor hun werk of loopbaan. Bijna 79 procent heeft opvolging gegeven aan het advies dat uit de ontwikkeladviezen is gekomen. Deelnemers geven aan dat het ontwikkeladvies meer inzicht heeft gegeven in hun sterke en zwakke punten, en hun mogelijkheden op de arbeidsmarkt.

Bij de *scholingsregeling* zien we dat 70 procent van de ondervraagden gemotiveerd is om ook in de toekomst scholing te blijven volgen en dat de scholing heeft bijgedragen aan het verbeteren van de eigen vaardigheden en kennis.⁵

Via *NL leert door met sectoraal maatwerk* konden samenwerkingsverbanden maatwerktrajecten aanbieden voor werkenden en werkzoekenden. Deze trajecten bestonden uit ontwikkeladviezen, scholingsactiviteiten, begeleidingstrajecten en EVC-procedures. Met name de eerste drie

¹ Motie van het lid Palland c.s. over het doorontwikkelen van de STAP-regeling, 36200, XV, nr. 56.

² Motie van het lid Dassen over een plan om het STAP-budget gericht in te zetten voor maatschappelijk cruciale sectoren zoals techniek en ICT, 36200, nr. 47.

³ Toezegging uit Kamerbrief STAP-budget, Kamerstukken II, 2022-2023, 30012, nr. 148.

⁴ Toezegging bij CD Arbeidsmarktbeleid d.d. 13 april 2022.

⁵ Toezegging uit Kamerbrief Aanbiedingsbrief rapport ontwikkeladvies, Kamerstukken II, 2019-2020, 30012 nr. 134.

activiteiten werden aangeboden via de maatwerktrajecten, EVC procedures werden nauwelijks ingezet. De ondervraagden zijn over het algemeen tevreden over de regeling, met name omdat de maatwerktrajecten zijn opgezet en afgestemd op de behoeftes binnen het sectorale samenwerkingsverband.

Uit de evaluatie komt naar voren dat de subsidieregelingen al met al doeltreffend lijken te zijn in het stimuleren van scholing en ontwikkeling, baanbehoud en het verbeteren van de arbeidsmarktpositie van deelnemers (op het terrein van bewustzijn, vaardigheden, houding en gedrag). Daarnaast komt naar voren dat de additionaliteit groter is dan bij eerdere scholingsregelingen, waardoor sprake lijkt te zijn van een (relatief) doelmatige besteding van subsidiegelden (CPB, 2021). Verder valt op dat de additionaliteit groter is onder deelnemers zonder startkwalificatie dan onder deelnemers die middelbaar of hoog opgeleid zijn. Verbeterpunten zijn ten aanzien van het bereik van kwetsbare groepen en het vergroten van de relevantie en kwaliteit van de trajecten.

Daarnaast is onderzocht of private investeringen zijn afgewenteld op publieke middelen. En in hoeverre er sprake was van *deadweight loss*: de mate waarin de investering niet zou leiden tot additionele deelname aan scholing omdat mensen die ook zonder subsidie wel zouden hebben gevolgd. Deze *deadweight loss* was het grootst onder de scholingsactiviteiten en het laagst onder de begeleidingstrajecten. Onderzoek laat daarnaast zien dat de *deadweight loss* in vergelijking met andere subsidieregelingen relatief laag is. In veel gevallen zit dit tussen de 30-100 procent, terwijl de *deadweight loss* bij NL leert door meestal onder de 30 procent zat.⁶

Tussenevaluatie STAP

De STAP-regeling is per 1 januari 2024 na een kleine twee jaar gestopt. In totaal zijn bijna 350.000 subsidies voor duizenden verschillende opleidingen verleend. Er was iedere keer een enorme belangstelling en de bekendheid van het STAP-budget is groot gebleken. Positief was dat in ieder aanvraagtijsvak een brede doelgroep werd bediend, gezien vanuit opleidingsachtergrond, arbeidsmarktsituatie, leeftijd en afkomstige sector. De balans tussen bij- en omscholen was ook bijna gelijk. Het STAP-budget is doelmatiger dan de voorafgaande fiscale aftrek, dit komt naar voren uit zowel onderzoek van de Algemene Rekenkamer als uit de eerste bevindingen vanuit de evaluatie.

Uit de tussenevaluatie die wij uw Kamer hierbij aanbieden, blijkt een grote tevredenheid onder aanvragers, zowel over de regeling zelf, als de kwaliteit en het nut van de scholing. De helft van de geënquêteerde aanvragers heeft STAP-budget aangevraagd om de kansen op (ander) werk in de toekomst te vergroten. Dat sluit aan bij het doel van STAP: het versterken van de arbeidsmarktpositie. Specifieke doelgroepen (werklozen, lager opgeleiden, zelfstandigen, flexwerkers en mensen met een migratieachtergrond) zijn door STAP, in vergelijking met de fiscale aftrek iets meer gaan deelnemen aan non-formele scholing, voor flexwerkers is dit bijvoorbeeld 2,2%. Dit is een indicatie dat het STAP-budget er beter dan die aftrek in slaagt mensen te bereiken die volgens onderzoek minder aan ontwikkeling doen. STAP-deelnemers zonder baan vinden in het eerste jaar vaker werk dan mensen in een vergelijkbare controlegroep (29% tegenover 23%). Dit is in lijn met de eigen waarnemingen van deelnemers; ruim een kwart geeft aan dat de met STAP-gevolgde scholing een grote rol heeft gespeeld in het vinden van werk. 40% van de aanvragers heeft scholing gevolgd die 3 maanden tot een jaar duurt. De enquête laat zien dat ongeveer de helft van deelnemers de scholing zonder STAP-budget niet gevolgd zou hebben. Dit zou een *deadweight loss* betekenen van ongeveer 50%. Dit is lager dan de *deadweight loss* van 60% uit de bevindingen van de Algemene Rekenkamer; net als de 60% zoals benoemd door STAP-gebruikers in het onderzoek van Kantar Public. Ook is dit lager dan die van de fiscale aftrek. Het deel van een extra euro scholingsaftrek dat niet leidde tot extra scholing – bedroeg tussen de 73 en 100%, afhankelijk van de groep en het belastingtarief.

Tegenover de positieve ervaringen van aanvragers over de bijdrage van STAP-budget aan hun arbeidsmarktpositie, staat de discussie over de scholing die met het STAP-budget is gevolgd. Het uitgangspunt van de STAP-regeling was dat het STAP-budget burgers mogelijkheden bood voor eigen regie op hun ontwikkeling. Met het STAP-budget kon daarom een breed aanbod van

⁶ Tweede rapportage effectevaluatie NL leert door Maatwerk in scholing en ontwikkeling, SEO Economisch onderzoek, februari 2024

arbeidsmarktgerichte scholing worden gevolgd. Gebleken is dat burgers zich bij hun keuze primair lieten leiden door hun interesses en gaven minder gewicht aan de behoeften van de arbeidsmarkt. Uit reacties op het scholingsaanbod bleek de veronderstelling dat bij de inzet van publieke middelen voor scholing, die scholing zou moeten bijdragen aan het verminderen de arbeidsmarktknelpunten in die sectoren waar de publieke dienstverlening of de realisatie van maatschappelijke opgaven onder druk staat. Met de invulling van de tijdelijke scholingssubsidie nemen we behoeften van de arbeidsmarkt in de maatschappelijk cruciale sectoren als uitgangspunt.